

บทที่ 6

การประเมินโครงการพลศึกษา

ความหมายของการประเมินผล

ความหมายจาก "Webster's New Collegiate Dictionary"

ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลคือ

1. การตัดสินใจหรือกำหนดคุณค่า
2. การตรวจสอบและการตัดสินใจ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคุณลักษณะของการประเมินผลนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้ง การตรวจสอบและการประเมินค่า (Examination and judgement)

Paulson ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การประเมินผล" หมายถึง "กระบวนการ การตรวจสอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติมาตรฐาน หรือวัตถุประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม"

ดร.สมพร แสงชัย ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "การประเมินโครงการในประเทศไทย" โดยให้ความหมายไว้ว่า "การประเมินผล" เป็นการตรวจสอบดูว่า โครงการที่ได้ดำเนินไปนั้นมีความก้าวหน้าไปแค่ไหน มีปัญหาในทางปฏิบัติอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ หรือมีผลกระทบทั้งทางตรงหรือทางอ้อมอย่างไร

ดังนั้น "การประเมินผล" ก็คือ

1. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ตั้งไว้
2. การควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน
3. การศึกษาปัญหาในทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขแผนงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. การศึกษาแผนงานที่ดำเนินไปแล้ว เพื่อให้ทราบว่ามีบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างไร

5. การศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่จะนำมาแก้ไขในการวางแผนโครงการอื่น ๆ ต่อไป

โดยสรุป "การประเมินผล" จึงเป็นการศึกษาหรือตรวจสอบโครงการในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ (Concurrent Evaluation) หรือภายหลังจากที่โครงการได้เสร็จสิ้นไปแล้ว (Ex-post Evaluation) เพื่อที่จะให้ทราบถึงความสำเร็จของโครงการที่กระทำไปแล้วว่าได้รับผลสมความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด พบปัญหาและมีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานอย่างไร อันจะเป็นแนวทางการแก้ไขสำหรับการวัดโครงการอื่น ๆ ต่อไป

การจัดและการบริหารพลศึกษาในโรงเรียน เป็นการจักและบริหารที่มีการดำเนินการหลาย ๆ โครงการตั้งเฝ้ากล่าวมาแล้วในท่อน ๆ อาทิเช่น โครงการพลศึกษาในชั้นเรียน โครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โครงการแข่งขันกีฬาภายนอกหรือระหว่างโรงเรียน โครงการนันทนาการในโรงเรียน โครงการบรรดิกการพลศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนการจัดกรวางหลักกร นโยบาย วางแผนหรือการบริหารพลศึกษาในโรงเรียน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายต้องการให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน ตามความสามารถ ตามความต้องการหรือตามความสนใจ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งจะเป็ผลเมืองดีของชาติสืบไป อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจักและบริหารพลศึกษาในโรงเรียนที่วางไว้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ จำเป็นต้องมีการประเมินผลในแต่ละโครงการ เพราะการประเมินผลนั้นถือได้ว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการบริหารและการดำเนินโครงการ นักบริหารที่ฉลาดอาจจะต้องใช้ "วิจารณ์ญาณ" เพื่อช่วยในการบริหารและการตัดสินใจในสิ่งที่ได้ดำเนิน

ไปแล้วและผลลัพธ์ที่บังเกิดขึ้น อันที่จริงแล้วในการประเมินเพื่อให้ได้ผลดีนั้นย่อมต้องอาศัย ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย โดยเฉพาะเป็นงานที่สำคัญยิ่งต้องอาศัยวิธีที่มีระบบแบบแผน ในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตั้งแต่เริ่มวางโครงการ จนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการว่ากิจกรรมการจัดโครงการ ตลอดจนการบริหารนั้นดีหรือเลว อย่างไม่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด มุ่งไปสู่การค้นหาสิ่งทีโครงการดำเนิน ไปแล้วว่าสิ่งใดควรจะทำเป็นการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และระหว่าง การดำเนินโครงการนั้นมีสิ่งใดที่เป็นปัญหาที่ควรปรับปรุงแผนและวิธีดำเนินงานเพื่อ บรรลุเป้าหมายของโครงการ ซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลไปทดสอบ สมมุติฐานและนัยสำคัญทางสถิติต่าง ๆ เพื่อจะทำให้ทราบถึงผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการที่ แท้จริงเหล่านั้น ก็จะไต่ถ่วงถึงบทบาทและความสำคัญของ "การประเมินผล" ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

การประเมินผลเป็นการเสาะหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการประเมินผลอาจแยกได้ 3 ประการคือ

1. เพื่อปรับปรุงโครงการ (Approving Program) เป็นการนำ ข้อมูลหรือเครื่องมือในการประเมินผลมาชี้ชัดหรือตัดสินว่า อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก วิธีการสอน หรือวิธีดำเนินการทางใดที่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และมีส่วนใดที่ดำเนินการ ไปแล้วต้องแก้ไขปรับปรุงในการดำเนินการแต่ละโครงการนั้น ๆ

2. เพื่อตัดสินเกี่ยวกับตัวบุคคล (Decision about individual) เป็นการประเมินผลในการวางแผน การคัดเลือกบุคคลหรือการแยกกลุ่มบุคคลในการแบ่งงาน และแจ้งให้ผู้อยู่ในโครงการทราบว่าส่วนใดที่มีความเด่นส่วนใดที่ควรแก้ไขปรับปรุง

3. เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการบริหาร (**Administration Regulation**) เพื่อเป็นการตัดสินใจว่าระบบโครงการเกี่ยวกับการจัดการบริหารพลศึกษาของโรงเรียนดีหรือไม่ดีเพียงใด และครูแต่ละคนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพดีหรือไม่อย่างไร

ประโยชน์และข้อดีของการประเมินผลโครงการ

แยกได้ 4 ประการดังนี้คือ

1. ช่วยให้ได้รับความถูกต้องแน่นอนในการวินิจฉัย (**Accuracy of Diagnosis**) การประเมินผลในการดำเนินโครงการจะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับประสบการณ์ทางด้านการจัดช่วยให้ครูผู้สอนและผู้บริหารพิจารณาถึงวิธีการต่าง ๆ และการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับระดับของโครงการ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดโครงการต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ต้องการด้วย

2. ทำให้ทราบถึงความรู้เกี่ยวกับผลที่ได้รับมากยิ่งขึ้น (**Increased Knowledge of Outcomes**) ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการดำเนินการโครงการนั้นจะเป็นข้อมูลที่มีคุณค่ามากที่สุดในการประเมินผล และนับว่ามีความสำคัญต่องานของผู้เข้าร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย ครูผู้สอน และผู้บริหาร ควรนำความรู้ที่ได้จากข้อมูลในการประเมินผลนั้นเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ

3. แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (**To show their responsibility**) การดำเนินโครงการแต่ละโครงการต้องประกอบไปด้วยผู้ร่วมโครงการหลาย ๆ ระดับ การประเมินผลจะช่วยให้เกิดความรับผิดชอบและชี้ให้เห็นถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ ซึ่งส่วนมากจะมีใคร่เกี่ยวข้องกับเฉพาะครูและนักเรียนเท่านั้น แต่จะรวมไปถึงเจ้าหน้าที่-

ธุรการ ลูกจ้าง ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย การประเมินผลที่ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล การแปลความหมายและการเสนอรายงานผลจะมีบทบาทเตือนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายปรับปรุงในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโครงการต่อไป

4. **เพิ่มพูนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานในโครงการ (Increased Relation of Staff)** ทุกโครงการที่ดำเนินไปโดยย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ผลพลอยได้ของการประเมินผลอีกประการหนึ่ง ก็คือปรับปรุงความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงาน ความสามัคคี ความรับผิดชอบร่วมกันของบุคคลผู้ร่วมโครงการในการประเมินผลจึงสามารถช่วยใหญ่บุคลากรในแผนกหนึ่งสามารถมองเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นในโครงการเดียวกันได้อย่างชัดเจนในการมองเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์มหาศาลต่อผู้ร่วมงานเป็นการเสริมสร้างแนวทางว่าจะเดินไปสู่เป้าหมายโดยวิธีการใด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผล

วิธีการที่จะให้ใครมาซึ่งข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่จำเป็นเพื่อผลลัพธ์ในการประเมินผลโครงการมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีการต่าง ๆ นั้นส่วนมากมักจะขึ้นอยู่กับการใช้พิจารณาที่ฉลาดของผู้ทำการประเมินผล ซึ่งอาจจะต้องใช้วิธีการและเทคนิคหลาย ๆ อย่างร่วมกัน หรือเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสม วิธีการที่จะให้ใครรับข้อมูลเพื่อการประเมินผลโครงการพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. **วิธีการสัมภาษณ์ (Interview)** อาจจะใช้วิธีการที่ไม่เป็นทางการ (**Informal Interview**) โดยทบทวนพูดคุยและสนทนาสอบถามจากครูผู้สอน ครูผู้ร่วมโครงการ ผู้นำโครงการ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (**Formal Interview**) ซึ่งอาจจะได้รับข้อมูลที่กว้างและลึกซึ้งมากกว่า

2. การประชุมตัวแทนกิจกรรม (A Representative Council)

ถ้าสามารถจัดการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ได้ก็จะเป็นการดีโดยเฉพาะการอภิปรายกลุ่มที่มาจากตัวแทนกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้จะทำให้ได้เห็นภาพต่าง ๆ ของโครงการที่จัดขึ้น โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการประชุมตัวแทนเช่นนี้จะมีการวางแผนและช่วยให้ทราบถึงความรับผิดชอบด้านการประเมินผลสมาชิกตัวแทนซึ่งสามารถนำความรู้ ความคิดเห็นนั้น ๆ ไปปฏิบัติการได้

3. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้ประเมินโครงการ

สามารถใช้แบบสอบถามประเภทต่าง ๆ เพื่อการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีความมุ่งหมายทั่ว ๆ ไปหรือเป็นความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไปก็ตาม แต่ถ้าหากเป็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงก็จะทำให้ได้รับข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นมากกว่าแบบสอบถามความเห็นทั่ว ๆ ไป

ในที่นี้ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแบบสอบถามเพื่อการประเมินผลการแข่งขันกีฬาภายในหอเป็นตัวอย่าง และเป็นแนวทางที่จะนำไปคัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงการประเมินผลโครงการอื่น ๆ ได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมของผู้ประเมินผล หรือฝ่ายประเมินผลเอง

แบบสอบถามการประเมินผลการแข่งขันกีฬาภายใน
โรงเรียน.....
ภาค.....ปีการศึกษา.....

เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์จากการแข่งขันกีฬาภายในของท่าน
และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจกค้ำเนินการในอนาคตต่อไป จึงใคร่ขอความร่วมมือ
ตอบแบบสอบถามนี้แล้วส่งคืนแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายประเมินผลด้วย

ตอนที่ 1 โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงกับความเป็นจริง

สถานภาพของผู้ตอบ

1. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ
☐	อาจารย์
☐	ผู้ปกครอง
☐	นักเรียน
☐	บุคลากรในโรงเรียนและผู้สนใจทั่วไป

2. ถ้าเป็นนักเรียนโปรดระบุว่าเป็นนักเรียนชั้นใด

☐ ม. 1	☐ ม. 2	☐ ม. 3
☐ ม. 4	☐ ม. 5	☐ ม. 6

ตอนที่ 2 รายการประเมิน เมื่อท่านอ่านรายการที่ต้องการประเมินแล้ว ให้ท่านพิจารณา
ความเหมาะสมของการจัดดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยให้กาเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากที่สุด

รายการประเมินผล	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ความเหมาะสมของโครงการ สถานที่ อุปกรณ์และงบประมาณ</u>					
1. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในเหมาะสมเพียงใด					
2. การเตรียมการแข่งขันกีฬาภายในกระทำใดเหมาะสมเพียงใด					
3. งบประมาณในการจัดการแข่งขันกีฬาแต่ละประเภทเหมาะสมเพียงใด					
4. การดำเนินการแข่งขันเหมาะสมเพียงใด					
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแข่งขันมีจำนวนมากน้อยเพียงใด					
6. สนามแข่งขันมีความพร้อมและเหมาะสมเพียงใด					
7. เวลาที่ใช้ในการจัดการแข่งขันเหมาะสมเพียงใด					
8. ผู้ตัดสินใช้ระเบียบและกติกาการแข่งขันเหมาะสมเพียงใด					
9. พิธีเปิด - ปิด มีความเหมาะสมเพียงใด					
10. การประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมเพียงใด					
11. การจ้บริการด้านการแพทย์และพยาบาลเหมาะสมเพียงใด					
<u>ความรู้และประสบการณ์</u>					
1. ท่านได้รับความรู้จากการแข่งขันเพียงใด					
2. ท่านได้รับประสบการณ์จากการแข่งขันเพียงใด					
3. ท่านเข้าใจวิธีการแข่งขันกีฬาภายในเพียงใด					

รายการประเมินผล	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>4. ประเภทกีฬาที่จัดการแข่งขันมีความเหมาะสมเพียงใด</p> <p>5. ความรู้และประสบการณ์จากการแข่งขันกีฬาภายในมีประโยชน์เพียงใด</p> <p>6. การแข่งขันกีฬาภายในฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามเพียงใด</p> <p>7. การแข่งขันกีฬาภายในเสริมสร้างความสามัคคีเพียงใด</p> <p>8. การแข่งขันกีฬาภายในฝึกความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาเพียงใด</p> <p><u>บุคลากร</u></p> <p>1. เจ้าหน้าที่จัดดำเนินการแข่งขันมีความเหมาะสมเพียงใด</p> <p>2. นักเรียนและอาจารย์ให้ความร่วมมือในการแข่งขันเพียงใด</p> <p>3. เจ้าหน้าที่และผู้ตัดสินมีความเหมาะสมเพียงใด</p> <p>4. เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและบริการเหมาะสมเพียงใด</p> <p>5. ผู้บริหารให้ความเสมอภาคในการเข้าร่วมเพียงใด</p> <p>6. นักศึกษาได้มีการตรวจสอบสภาพร่างกายตามความเหมาะสมเพียงใด</p> <p>7. ผู้บริหารคำนึงถึงความเรียบร้อยและปลอดภัยของผู้เข้าร่วมเพียงใด</p>					

ตอนที่ 3 สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน

1. โดยสรุปท่านเห็นว่าโรงเรียนจัดการแข่งขันกีฬาภายในครั้งนี้

ดีมาก ดี ปานกลาง
 ไม่ค่อยดี ไม่ดีเลย

2. ท่านต้องการให้โรงเรียนจัดการแข่งขันกีฬาภายในอีกหรือไม่

ต้องการ เฉย ๆ ไม่ต้องการ

3. สิ่งที่ท่านประทับใจที่สุดในการแข่งขันกีฬาภายในครั้งนี้คือ

3.1
 3.2
 3.3

4. สิ่งที่ท่านเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงในการจัดการครั้งต่อไปคือ

4.1
 4.2
 4.3

5. ข้อเสนอแนะและความเห็นทั่วไป

.....

"ขอขอบคุณในความร่วมมือ"
 ฝ่ายประเมินผล

คำถามท้ายบท

1. จงให้ความหมายของ "การประเมินผล" มาให้เข้าใจ
2. จงอธิบายหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 จุดมุ่งหมายของการประเมินผล
 - 2.2 ข้อดีของการประเมินโครงการ
3. ท่านมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลอย่างไรบ้าง
จงบอกวิธีและอธิบาย
4. ให้เขียนแบบสอบถามการประเมินผลการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน